

Фиқҳ дарслари (162-дарс) Фатво

19:00 / 02.12.2021 3334

«Рукуъ» луғатда «эгилиш» деган маънони билдиради.

Шариатда эса бош ва бел билан қўли тиззасига етгунча энганишга «рукуъ» дейилади. Рукуънинг энг ози икки кафтнинг тиззаларга етишидир. Мукаммал рукуъ эса тиззаларни чанглаб ушлаган ҳолда бел ва бўйинни тўғрилаб, теп-текис бўлишини таъминлашдан иборатдир.

Пешона ва бурун ила сажда қилиш. Фатво шунга берилган.

«Сажда» сўзи луғатда «бўйсуниш», «ҳокисорлик», «ўзини паст олиш» ва «майл» деган маъноларни билдиради.

Шариатда намозхоннинг очик пешона ва бурнини ерга қўйиши саждадир.

Рукуъ ва сажданинг намозда фарзлигига далиллар:

Аллоҳ таоло Ҳаж сурасида:

رِحْلًا اُلْعَفَاوْ مُكَبَّر اُدْبُعَاوْ اُعَجْسَاوْ اُنَمَّا نِيَّذْلَا آيَ نُوحْلُفْتُ مُكَلَّعَلْ

«Эй иймон келтирганлар! Рукуъ қилинглар, сажда қилинглар», деган (77-оят).

Намозни нотўғри ўқиган кишига таълим берар эканлар, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам унга намознинг фарзларини лўнда қилиб

шундай тушунтирганлар:

«عَكْرَا مُثْبِنْ آرْقُلْ نِمَ كَعَمَ رَسَيَتْ آمْ أَرْقَا مُثْبِنْ كَفَةَ الْصَّلَا كَلِإِتْمُقْ آدِإِ نِيَمْطَتْ كَتْحَ دُجْسَا مُثْبِنْ كَأَقَ لَدْعَتْ كَتْحَ عَفْرَا مُثْبِنْ كَأَرَنِيَمْطَتْ كَتْحَ آوْلُكَ كَتْأَلَصِ يَفَ كَلَذْلَعْفَاوَ، آسَلَاجَ نِيَمْطَتْ كَتْحَ عَفْرَا مُثْبِنْ آسَلَاجَ آوْرَ سَمْخَلِ آوْرَ.

«Намозга турганингда такбир айт, сўнг Куръондан билганларингни ўқи. Кейин рукуъ қил ва рукуъдаги ҳолингда (бироз) тин ол. Кейин (бошингни) кўтар ва қаддингни ростлаб, тиклан. Кейин сажда қил ва саждадаги ҳолингда ҳам (бироз) тин ол. Кейин бошингни кўтар ва ўтирган ҳолингда (бироз) тин ол. Намозингнинг ҳаммасида ҳам шундай қил».

Бешовлари ривоят қилишган.

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам ва саҳобалар ҳар бир намозда доимо рукуъ ва сажда қилганлар, бу амалларни бирор марта ҳам тарк қилмаганлар.

Уламолар сажданинг етти аъзо билан амалга ошишига иттифоқ қилганлар.

مَلْسُونَ هَيْلَعْ هَلْلَى كَلِصِّيَّ بَنْلَى نَعْ، إِمْهَنَعْ هَلْلَى يَصَرِّسِنْ بَنْلَى نَعْ - وَفْنَأَ كَلَعْ وَدَيْبَ رَأْشَأَوْ - هَبَجْلَى ظَمْطَعَأَ ظَعْبَسَ كَلَعْ دُجْسَأَنْ أَتْرُمْأَ «هَلَاقَ رَعْشَلَأَوْ بَأَيْثَلَأَتْفَكَنْ آلَوْ، نِيَمَدْقُلَأَفَارْطَأَوْ، نِيَتْبَكْرَلَأَوْ، نِيَدْيَلَأَوْ سَمْخَلِ آوْرَ.

Ибн Аббос розияллоҳу анхумодан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Етти аъзо билан: пешона, - қўллари билан бурунларига ҳам ишора қилдилар – икки қўл, икки тизза ва икки оёқнинг учи билан сажда қилишга ҳамда кийимлар ва сочни йиғиштирмасликка буюрилдим», дедилар».

Бешовлари ривоят қилишган.

Сажда қилинувчи аъзоларнинг бир қисмини ерга қўйиш билан сажданинг фарзи адо этилган бўлади. Шунингдек, оёқларнинг ҳеч бўлмагандан бир бармоғи ерга тегиши ҳам шарт.

Рукуъни бир марта, саждани икки марта қилиш тааббудий, яъни ҳикматини банда тушунмаса ҳам ибодат учун амалга ошираверадиган амаллардандир.

«Кифоя» китобининг биринчи жузи асосида тайёрланди